

Rausa

A photograph of a brick wellhead with a metal grate, surrounded by ivy and other plants. The wellhead is made of red bricks and has a semi-circular opening. A metal grate with four vertical bars is placed over the opening. The surrounding area is covered in green ivy and other plants, with some dry leaves on the ground.

Naar de bronnen van het erfgoed

Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem

Verschijnt 10 maal per jaar. Tweede jaargang nr. 2, Roosdaal, maart 2014

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en
Strijtem

Secretariaat en
verantwoordelijke
uitgever:

Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Jan De Mont,
Hubert De Bolle, Rik
Borginon, Gerard Van
Herreweghen(†), Jozef
Van Langenhove, Bart
Caulier

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is
verantwoordelijk voor
haar/zijn bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een
eenvoudig bericht te
sturen naar
rausa@skynet.be. Het
tijdschrift is ook in
gedrukte versie
beschikbaar, maar dan
kost een jaarabonnement
€ 20- te storten op
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande
toestemming van Erfgoed Rausa
mag niets uit deze uitgave
worden verveelvoudigd en/of
openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie of
op welke andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt tien maal per jaar:
februari, maart, mei, juni, augustus, oktober, novem-
ber en december in digitale versie en op aanvraag in
gedrukte versie. In april wordt Rausa als gedrukte
monografie uitgegeven ter gelegenheid van de Erf-
goeddag, in september ter gelegenheid van de Open
Monumentendag.

De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte
versie wil kan die aanvragen tegen twee euro per
nummer (exclusief portkosten) of een jaarabonne-
ment van € 20.

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil
bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag
inleveren een maand voor de datum van verschijnen.
Redactieadres: Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	om te beginnen
Blz. 3	naar de bronnen van het erfgoed
Blz. 3	Rausa in actie
Blz. 5	het volkslied in Roosdaal herontdekt
Blz. 10	het beeld van de maand
Blz. 11	Roosdaal van a tot z, erfgoed op het net
Blz. 14	mijn gedacht
Blz. 15	klap van hier
Blz. 18	dagboek van Marie Lecoyer (deel 5)
Blz. 22	in den beginne
Blz. 24	kapel aan de Heidestraat
Blz. 25	altijd weer naar de bron
Blz. 28	uitsmijter

**Op de voorpagina:
bron aan de Kattemkets
(de Keizemiëzkesbèrn)**

Naar de bronnen van het erfgoed

Wie zal het verklaren, waar komt het vandaan, dat verlangen naar het pure, de oorsprong, de **bron**? Tot ons genoeg (en misschien tot ergernis van anderen) zoeken mensen steeds meer naar authenticiteit. Erfgoed is daarvan een dochter en jawel, ook bij Erfgoed Rausa voelen wij dat mensen zich steeds weer en steeds meer willen laven aan die bron. Bij elke editie mogen wij een paar tientallen adressen toevoegen aan ons bestand.

Wij durven hopen dat de teksten die we voor deze uitgave verzamelden je opnieuw kunnen bekoren.

Welkom dus, beste lezer, in dit nieuwe nummer van Rausa, dat alweer bol staat van verrassende artikels, van vertrouwde rubrieken en belangwekkende aankondigingen. We wensen je een verkwikkende teug historiek, nostalgie en doodgewoon leesplezier!

Rausa in actie

Tentoonstelling WOI 25 tot 30 maart

Van 25 tot 30 maart toert Erfgoed Rausa zijn erfgoedkelder om tot een heuse tentoonstellingsruimte. In drie lokalen zijn unieke, nog nooit eerder getoonde voorwerpen, foto's en teksten verzameld. Er zijn een paar knusse hoekjes waar rustig naar een video-voorstelling kan worden gekeken. Deze expositie is in de eerste plaats het werk van Kristof Verhumst die overigens ook graag toelichting geeft bij de getoonde stukken. De tentoonstelling is aangevuld met materiaal dat talrijke mensen ons in bruikleen gaven of schonken aan onze vereniging.

De tentoonstelling kan worden bezocht op 25 maart van 19 tot 20 uur en na 21:30 uur. De volgende dagen (tot 30 maart), zijn de deuren elke avond geopend van 18 tot 20 uur of op afspraak. Wij zijn heel blij dat de volgende scholen ook al hun bezoek hebben bevestigd: de basisscholen Triangel, Sint-Franciscus en IMI. De toegang tot de tentoonstelling is gratis! Op dinsdag 25 maart is de tentoonstelling dicht tijdens de evocatie waarover je alles te weten komt op de volgende bladzijde.

De nacht van de geschiedenis
Dinsdag 25 maart 2014, 20 uur,
schouwburg GC Het Koetshuis

De Kleine Man en de Groote Oorlog

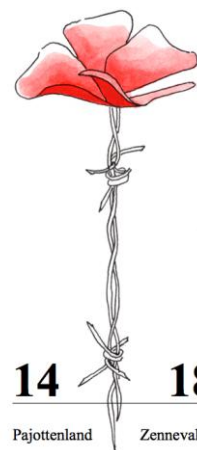
()Op deze foto uit 1918 zien we Celine Appelmans en niet Marie, het hoofdpersonage uit onze evocatie, al moet ze er ongeveer ook zo hebben uitgezien.*

In de schouwburg van GC Het Koetshuis wordt een beeld opgehangen van het leven tijdens de Eerste Wereldoorlog, zoals de gewone mensen het beleefden in het Pajottenland. Wij bekijken de schokkende gebeurtenissen door de ogen van Marie Adriaens (*), een meisje uit een begoede familie die vanuit het Ledeborgs pensionaat de problemen en de verschrikkingen van de kleine dorpsgemeenschap observeert.

Het ondoordachte optimisme van de eerste oorlogsdagen, de hartverscheurende confrontatie met de werkelijkheid als de eerste dorpsgenoten sneuvelen, de dagelijkse strijd om voedsel, de gewenning aan de bezetting, het min of meer hervatten van het leven, de uitzichtloosheid, de wanhoop en de zedenverwildering die toeneemt naarmate de oorlog vordert, de opschudding om enkele moorden in ons dorp... Het relaas van Marie wordt afgewisseld met ontroerende teksten, nooit eerder gehoorde getuigenissen van een oud-strijder, een krijgsgevangene, een dorpspastoor en briefschrijvende zussen. De woorden worden nog versterkt door projecties van beklijvende beelden en aangrijpende liederen.

Treden op: Yelke Van Laer, Marleen Vanden Houte, Kris Vandeweyer, Jan De Leeuw (woordkunstenaars) en de zangers van Folkgroep Arjaun.

Een unieke, eenmalige voorstelling die je niet mag missen! Wie de evocatie op 25 maart wil bijwonen moet wel reserveren via rausa@skynet.be, of op 054 32 33 64. Toegang: 5 euro.
Dit initiatief is een samenwerking van Erfgoed Rausa, Davidsfonds Roosdaal en de Cultuurraad van Roosdaal, met de steun van Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei.

Het volkslied in Roosdaal herontdekt

Het opus magister van Frans Vanderschuereen gaat digitaal

Wie op zoek gaat naar de bronnen van het volkslied in Roosdaal, die komt vanzelfsprekend terecht bij het opus magister van Frans Vanderschuereen. Deze knappe student rondde zijn studies af met een bijzonder boeiende en zeer uitgebreide verhandeling over de volkse liederen die rond 1978 in deze gemeente nog werden gezongen. Het boekwerk bestaat uit vijf volumineuze delen en ettelijke uren veldopnamen. Van de zes afgedrukte exemplaren verdwenen de meeste omdat er al eens vergeten werd het geleende terug te bezorgen. Gelukkig is er minstens 1 reeks nog compleet. De banden waarop een massa liedjes was geregistreerd bleek echter van de aardbol te zijn verdwenen. Tot ze vorige herfst door een gelukkig toeval werden ontdekt. Erfgoed Rausa heeft de reeks gedigitaliseerd zodat elke geïnteresseerde de oude liedjes weer kan beluisteren. Zowaar een heuglijk feit én een goede aanleiding om eens uitgebreid aandacht te besteden aan deze belangwekkende studie en aan zijn auteur.

Hoewel zijn ouders (Achiël Vanderschuereen en Simonne Ots) op dat ogenblik in Dilbeek woonden, trok zijn moeder toch naar de kraamkliniek in Ninove om daar haar eerste zoon op de wereld te brengen. We schrijven 29 juni 1955. Toen Frans drie jaar was, verhuisde het gezin naar de Klei in Pamel, naar de ouderlijke woning van moeder Simonne. Daar zou Frans zijn prilste kleutertijd beleven. Begin jaren zestig verkaste het gezin naar Kaaitvaartstraat om een decennium later een grotere woning aan de overkant van de straat aan te kopen om het (intussen) grote gezin comfortabeler te kunnen huisvesten. Frans ging naar de lagere school in Pamel en werd daar achtereenvolgens onderwezen door de meesters Willy Braeckmans, Petrus Vanderschuereen, Frans Kestens, Cyriel De Doncker, Fred Creytens, Cornel Evenepoel en Robert Van Isterdael. Vooral aan die laatste heeft hij bijzonder goede herinneringen omdat hij de kinderen naast een zeer goede basis voor Nederlandse taal ook een behoorlijk cultureel besef heeft bijgebracht. Een aantal klasmakers zijn hem ook nog bijgebleven: Guido Vierendeels, Kris Evenepoel, Jozef Van den Borre, Staf Van den Bossche en anderen...

Na de lagere school trok Frans naar Denderleeuw, naar het H. Kruiscollege.

"Aanvankelijk dacht ik eraan om geschiedenis te gaan studeren. toen ik daar op school over sprak zei Jef Bulté mij dat ik voor advocaat moest studeren. "Met zo een geheugen ga je daar niet het minste last mee hebben en je zal er een stuk meer mee verdienen" voegde hij eraan toe. Jef Bulté was een van de smaakmakers in het H. Kruiscollege. Men kon hem bezwaarlijk een strenge leerkracht noemen. Met zijn voeten werd er zeker ook niet gespeeld, maar hij was op zijn minst gezegd een bevlogen leraar.

Vaak (bewust of onbewust) liet hij zich mijlenver afleiden van zijn leerstof. Hij kon ontzettend boeiend vertellen en declameren. Hoewel hij geen Engels gaf aan ons, gebeurde het regelmatig dat hij zomaar uit het hoofd kwartierenlang Engelse poëzie voordroeg. Waarschijnlijk heeft dit laatste mij meer overtuigd dan de goed bedoelde suggestie om rechten te studeren. Ik had informatie ingewonnen en was erachter gekomen dat ik in Brussel Germaanse Filologie kon studeren. Dat was aan de oren gekomen van Pater Raedschelders die meteen dacht aan de 'goddeloze' VUB. Het zat er daarom goed tegen natuurlijk. Tot ik hem toch aan het verstand kon brengen dat je de twee kandidatuurjaren kon volgen aan de Ufsal, het Brusselse 'bijhuis' van de KUL. Roger Timmermans uit de Lombeekstraat had mij dat een paar jaar voordien trouwens al voorgedaan. Na twee jaar Brussel trok ik voor de licentiejaren dus naar Leuven. Ik zat daar in de aula's samen met o.a. Herman Van Molle, Jan Hautekiet (die praeses was), Kristien Hemmerechts en Martine Tanghe. Er moest een keuze gemaakt worden uit een aantal opties. Omdat de toenmalige prof Neerlandistiek me niet echt lag, opteerde ik voor 'Volkskunde', toen een zeer populair vak omwille van zijn flamboyante en geestdriftige professor, Stefaan Top. Zijn aula zat altijd afgeladen vol. Het waren bijzonder boeiende lessen en bovendien moest je minder over boeken gebogen zitten, maar mocht je integendeel veel meer veldwerk doen".

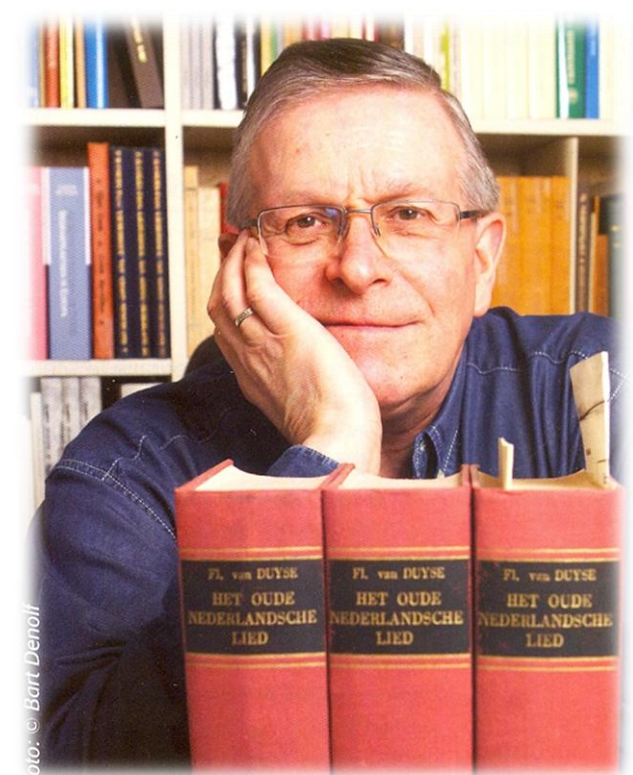
Op die manier is Frans dus in de volkskunde verzeild geraakt. Toen moest worden bepaald welk onderwerp hij wou behandelen voor zijn thesis viel de keuze uiteindelijk op 'Het volkslied in Roosdaal'. Oorspronkelijk was het de opdracht om tien gemeenten te bestuderen. Toen hij goed en wel bezig was had Frans zoveel materiaal dat hij zich beperkte tot de Roosdaalse dorpen, aangevuld met wat elementen die hij voordien al had verzameld in Liedekerke en Teralfene.

"Achteraf beschouwd kan ik niet ontkennen dat deze opdracht bij mij iets heeft los gemaakt. Er was echt wel interesse gewekt om dat oude, door sommigen verguisde, liedmateriaal op te tekenen. Op een bepaald ogenblik voel je dat je iets waardevols aan het beschermen bent, iets dat zonder jouw toedoen morgen onverbiddelijk zal verdwijnen".

"Op een bepaald ogenblik voel je dat je iets waardevols aan het beschermen bent, iets dat zonder jouw toedoen morgen onverbiddelijk zal verdwijnen".

Een nobel doel dus, al had Frans niet verwacht dat het zoveel tijd en energie zou vergen. Zijn thesisbegeleider, Professor Stefaan Top, was een bekwame, enthousiasmerende, maar ook strenge mentor.

Elk zinnetje moest worden gestaafd met bewijzen van onderzoek, met duidelijke formulering van afkomst enz.. Geen enkel klein detail mocht onvolledig of vaag blijven.

Professor Em. Stefaan Top

Hij moest zowel pure volkliederen, kunstlieders, religieuze liedjes als populaire schlagers behandelen, alle gegevens over de zangers en de liedjes noteren en waar mogelijk tekstschrijver en componist opzoeken. Tussen de ongeveer duizend (!) liedteksten en de wetenschappelijke reflecties laste Frans Vanderschueren ook korte, vaak pittig geschreven biografieën van zijn zangers. Een schat aan gegevens over merkwaardige liederen die destijds kleur gaven aan onze gemeente.

"Het was niet zo vanzelfsprekend om mensen te vinden die ten eerste in staat waren om liedjes behoorlijk te zingen en ten tweede dan ook nog bereid waren om een aantal uren uit te trekken voor de opnamen. Het kostte mij wel enige moeite om mijn eerder verlegen inborst wat opzij te schuiven en zomaar op de mensen af te gaan. Soms hielp het toeval. Zo kwam ik terecht bij 'Milleken Bisschop', die flink wat liedjes kende. Mil was een kleermaker en dat is een ambacht waar blijkbaar nogal wat werd afgezongen. Zo kreeg ik andere contacten te pakken en kreeg ik op de duur meer dan genoeg materiaal bij elkaar. Mijn liedjesleveranciers hadden zeer diverse achtergronden. Er waren enkele typische dorpsfiguren bij zoals bv. de stukadoor Simon Van Belle die vroeger ook nog als marktzanger en accordeonist actief was geweest."

Zijn belangrijkste liedleverancier was ongetwijfeld zijn grootvader, Jozef Ots (de witten van Osken). Jef was afkomstig van Katterem en dat gehucht is hem altijd blijven aantrekken. Hij zou er zijn ganse leven graag naar toe trekken op zondagen en andere vrije momenten om er in de cafeetjes te gaan kaarten en plezier maken. 'Jef van Osken' was als souffleur een sterkhouders van het toneellevens op Katterem. Hij had een enorm geheugen en dat komt in een souffleursbak goed van pas. Jef kende alle rollen uit het hoofd. Zijn gave om te onthouden bleek ook uit het schier oneindige repertoire volkse liedjes dat hij voor de vuist kon zingen. Het was een gelukkige beslissing van Frans om de reeks opnamen voor zijn thesis te beginnen met zijn grootvader.

Enkele maanden na de registraties (op 1/11/'77, rond 23 uur) is Jef dramatisch aan zijn einde gekomen. Na een avondje 'ontsteken' op Katterem stapte hij langs de Ledebergstraat huiswaarts. Wat er toen precies gebeurde is niet te achterhalen. Liep hij in het donker op de straat of was de chauffeur onoplettend, Jef kwam terecht onder het wiel van een late automobilist en overleed ter plaatse. Dankzij de opnamen van Frans blijft zijn grootvader nog een beetje voort leven.

"Soms stond ik voor delicate persoonlijke obstakels. Zo was er bijvoorbeeld Lisa Mathys op de Kwinkeleer. Zij kende veel liedjes en ze was ook zeer enthousiast om ze in te zingen. Er was echter een probleem... haar echtgenoot Maurice Vernailen (Morris van Rebbekes) week geen vin van haar zijde en had commentaar op alles wat ze zei en zong. Hij wou over alles toch eerst even zijn mening kwijt en Lisa raakte overstuur. Ik probeerde Maurice aan het verstand te brengen dat het beter zou gaan mocht hij ons alleen laten. Het hielp pas nadat ik hem met evenveel woorden heb verzocht om buiten te gaan. Pas toen konden de opnamen echt beginnen. Het is daar dus maar liefst in vier sessies verlopen. Een ander heel bijzonder mens was Sofie Snel die toen in het Pamelse rusthuis verbleef. Haar levensloop bevatte genoeg stof voor een paar romans. In onze streek was ze bekend als visverkoopster. Ze had een stem als een klok, ze verdroeg een goede druppel en 's zondags frequenteerde ze graag een gezellige kroeg. Bovendien kon ze even snel rijmen en dichten als Fonske Kwafeur later zou doen. Naar eigen zeggen werd ze eens door de pastoor aangesproken: "Sofie, ge stinkt naar de vis!". Waarop zei snel weerlegde: "mijnheer Pastoor, gij stinkt naar de wijn en daarbij, iedereen riekt naar 't zijn".

Het eerste huzarenstuk was dus het contacten leggen met de potentiële zangers. Er kroop zeer veel tijd in het leggen van die contacten en achteraf nog meer in het gaan registreren van de liedjes.

Daarna wachtte nog het verzamelen van alle bijkomende informatie en ten slotte, het intypen van de teksten. Het was een kolossaal werk. Er was in de verste verte nog geen spraak van een computer. Alle gegevens moesten dus geregistreerd worden op fiches, mooi gerangschikt in passende bakjes en fardes.

"Een bijkomende handicap was dat ik niet echt kon typen. Heel wat brave zielen uit de vrienden- en familiekring hebben toen hun steentje bijgedragen. Zo was er een nicht van moeder die kloosterzuster was in Vorselaar. Zij kon tijdens vakantieperiodes ettelijke bladzijden overtypen. Ook Claudine Piret, een vriendin uit de Chiro, heeft een heel boekdeel op haar schrijfmachine geproduceerd.

Als ik het nu bekijk dan valt op dat de layout en het afdrukken heel primitief overkomen. Ik vind het vooral spijtig dat de teksten niet allemaal zijn zoals ik ze graag had gehad, maar de tijdsdruk was zo groot dat herlezen er niet meer aan te pas kwam. De thesis slorpte me zodanig op dat ik een deel van mijn andere vakken zelfs wat verwaarloosde.

Anderzijds betekende het maken van de thesis een enorme investering in tijd, moeite en ... geld. Gelukkig kon ik genieten van een studiebeurs. Die bedroeg in het laatste jaar 40.000 Fr. Dat bedrag ging integraal naar het maken en drukken van mijn thesis".

Wanneer je de vijf boekdelen op een stapel ziet liggen met daar nog eens zes grote dubbelsporige geluidsbanden bovenop, dan kun je inderdaad een klein beetje vermoeden wat een huzarenstuk Frans destijds heeft afgeleverd. Toen ik onlangs nog eens met professor Top aan de praat raakte vroeg ik hem of hij zich nog iets herinnerde van de thesis van zijn oud-leerling. En of de professor emeritus het zich nog herinnerde! De lof die hij toen uitsprak over de studie én over de auteur zouden de altijd bescheiden Frans allicht hebben doen blozen. Het was trouwens tijdens dat gesprek dat wij een onverwachte en onverhoopte ontdekking deden. Frans had een exemplaar van zijn thesis ingeleverd op de universiteit, samen met de bijhorende geluidsbanden. Van zijn boeken had hij vier exemplaren laten afdrukken, waarvan hij er één kon verkopen en een ander had uitgeleend aan vrienden. Op een bepaald ogenblik waren die boeken verdwenen en had onze germanist nog enkel zijn eigen exemplaar over. De cassettes die hij had gebruikt om de opnamen te maken en later op de grote banden over te zetten, waren door zijn geliefde kroost gebruikt om er hun favoriete liedjes over op te nemen. Frans heeft toen bij de universiteit navraag gedaan om een kopie te kunnen maken van de banden, maar er was niemand te vinden die hem kon zeggen of de kostbare geluidsdragers nog wel ergens bewaard werden.

Grote ontgoocheling, uiteraard! Tot mijn gesprek dus met Stefaan Top. Na zijn lofzang op het werk van zijn oud-student informeerde ik hem over de grote frustratie van de verdwenen banden. "Maar die banden zijn niet verdwenen!" riep hij geestdriftig, "die zitten veilig en wel in mijn archief"!

'Hét archief' van professor Top is voor iedereen die iets met volkskunde te maken niet meer of minder dan het Walhalla. Wij dus naar de enorme kelder onder de Rotselaarse villa. Laverend tussen keurig geschikte schabben en kasten stevende de prof recht af op een indrukwekkende kast waar ik meteen de boekdelen van Frans herkende met daarop... zes plastic dozen waarin ik de 'verdwenen' banden vermoedde. Meteen snelde ik opgetogen naar huis. "Mijn hart reed op een hondenkarreke" zoals mijn grootmoeder placht te zeggen. We hebben wel enige ervaring met het digitaliseren van oude banden en dus besefte ik dat het niet ondenkbaar was dat een deel van de magneetbanden door de tijd zouden beschadigd zijn. We hebben het karwei wijselijk laten opknappen door een kenner. Wilfrid Moonen, onvolprezen muzikant en goede vriend heeft dan met monnikengeduld de magnetische staafjes van de bruine geluidsband omgezet in miljarden bits en bytes. Het resultaat: de tientallen zangers die in 1978 uit volle borst de oude wijsjes hebben ingezongen, zijn plots weer verrezen. Een unieke schat van puur volks erfgoed is gered! Je moet maar eens op een eerste zaterdag van de maand naar de erfgoedkelder (Koetshuis) komen. Daar staan de glimmende schijfjes te wachten op mensen die hun oude tante nog eens willen horen of die aan het belegen materiaal een sprankelende nieuwe interpretatie willen geven.

Uiteraard is ook Frans Vanderschueren opgetogen met het resultaat. "Ik heb nog een tijd met de ambitie gespeeld om de teksten ooit toch nog eens allemaal wat mooier uit te werken. Misschien komt het er wel eens van..."

Als het zover is zullen wij het zeker melden. Hoe het onze sympathieke germanist verder is vergaan verhalen wij in het volgende nummer van Rausa. Dat staat namelijk in het teken van de Erfgoeddag die in 2014 'grenzeloos' als thema heeft. Frans en zijn Portugese echtgenote Joaquina hebben in dat verband ook een heel mooi verhaal te vertellen...

(WE)

Het beeld van de maand

In ons vorige nummer kondigden wij deze rubriek al aan. Prompt kregen we deze prachtige, poëtische foto toegestuurd die je vindt op de volgende bladzijde. Jan De Mont wist precies op het juiste ogenblik af te drukken. Zowaar een plaatje om in te lijsten. Zorg jij volgende keer voor het 'beeld van de maand'?

Het monnikenwerk van Hubert De Bolle

Gezond verstand, plichtsbesef, verantwoordelijkheidszin, doorzettingsvermogen, het zijn gegeerde eigenschappen die je niet altijd in even hoge mate aantreft bij de doorsnee burger. Wanneer je moeder je daar toch heeft mee opgezadeld, betekent het dat de tijd die je in het leven krijgt toegemeten bij voorbaat te kort zal zijn. Zalig de stad, het dorp of de buurt waar deze mensen hun spoor trekken. Hun onbaatzuchtigheid en onvoorwaardelijke inzet tekent vaker in meerdere dan mindere mate het biotoop waarin ze zijn terecht gekomen. In dit artikel volgen we het spoor van iemand bij wie deze overwegingen zeker van toepassing zijn: Hubert De Bolle, medeoprichter van Erfgoed Rausa en in ons blad regelmatig opduikend als auteur van 'in den beginne'. Duidelijk iemand die regelmatig teruggrijpt naar 'de bron'. Een gesprek over hoe, wanneer en waarom.

Geboren te Pamel in het begin van de Tweede Wereldoorlog op 2 november 1940. De dag nadien, op Sint-Hubertus, werd hij gedoopt. De patroon van de jagers zorgde misschien wel voor inspiratie bij de naamkeuze.

De kleuterschool genoot onze kleine Hubert in de gemengde kleuterschool van de zusters op Ledeberg. Dat 'gemengd' was relatief: de jongens zaten samen in één of twee klassen en de meisjes samen in één of twee andere klassen. De lagere school werd aangevat in Pamel omdat juffrouw Elza Van Saene daar les gaf. Dat betekende vier maal per dag heen en terug van Kaaitvaart naar Pamel-centrum, stappend, lopend en spelend. Het traject liep langs Biekenberg (Buvegem), ofwel langs de Gasthuisstraat. Het waren steevast graadklassen met een 'grote' en een 'kleine' kant!

Voor het zesde leerjaar werd ik naar Sint-Gabriël gestuurd 'om mijn Frans te leren'. Gelukkig heeft kapelaan Vanderborcht mijn ouders toen aangepord om ons, mijn broer Willy en ik, naar het college in Denderleeuw te sturen, waar ik dan middelbaar onderwijs heb gevolgd. Daarna wachtte Sint-Thomas mij op in Brussel. Eerst werd ik regent wiskunde-fysica, later studeerde ik af als licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen.

Intussen was er echter iets gebeurd wat mijn leven sterk heeft beïnvloed. Begin 1958 was onderpastoor Smismans bij ons thuis komen vragen of mijn broer en ik chiroleider wilden worden. Ik werd eerst burchtknapenleider, nadien, in opvolging van Jef Bulté, groepsleider en aspirantenleider tot in mei 1964. In die jaren zorgde een hecht leiderscorps ervoor dat de Chiro floreerde. We hadden dan wel een goed werkende en groeiende groep, maar we zaten genepen in één lokaal van de oude jongensschool. Als groepsleider heb ik dan ook sterk geijverd voor nieuwe lokalen. Toen onderpastoor Smismans eigenhandig aan de bouw begon heb ik ook de handen uit de mouwen gestoken. De Chiro is voor mij ook een leerschool geweest. Je leert er leiding geven en je beseft daar ook hoe belangrijk het is om vergaderingen grondig voor te bereiden.

De werking van de chiro-meisjes en chiro-jongens was in die jaren strikt gescheiden. Toch zaten de groepen elke zondag trouw in het lof. Dat er zo toch ook iets moois kan groeien, mag blijken uit het feit dat groepsleider Hubert en groepsleidster Christiane Van Isterdael in augustus 1964 samen voor het altaar stonden (jawel, 1964... er zal dus deze zomer gefeest worden aan de Profetenstraat). In november van datzelfde jaar vertrok het jonge paar als lid van de Belgische technische bijstand naar Banningville (Bandundu) in het op dat ogenblik wel zeer woelige Congo. Hubert gaf er in het Frans les aan o.a. toekomstige onderwijzers. Christiane werkte als vrijwilligster op het secretariaat van de zustersschool. Daar in Congo is hun oudste dochter, Marijke, geboren. Toen in 1967 een tweede kindje (Lucia) op komst was en Christiane hier na een onderzoek werd aangeraden om niet in Congo te bevallen, keerde ook Hubert niet meer terug.

Congo was opnieuw een rijke, maar ook mooie ervaring, die je de werkelijkheid en ook jezelf doet relativieren. Daarbij denk ik (in deze tijd met nogal veel kritiek op de Kerk) met veel respect aan de missionarissen die er werkten.

Terug in België gaf ik na een interim les in het Sint-Gabriël-Instituut (technisch onderwijs) te Liedekerke, dan een jaar tegelijkertijd in het H. Kruiscollege te Denderleeuw en tenslotte in het Sint-Jan Berchmanscollege (ASO) te Brussel.

Om wat meer zaad in het bakje te krijgen gaf ik vele jaren overuren en kwam zo tot 24 à 27 uur per week. Ik gaf graag les en het is dan ook niet verwonderlijk dat ik wat bedenktijd vroeg toen de zusters van Vorselaar me in 1983 vroegen directeur te worden van het Immaculata-Maria-Instituut op Ledeberg.

Ook deze opdracht zou voor Hubert een fantastische ervaring worden. In de 13 jaar dat hij er directeur was, kende de school een spectaculaire groei. Het aantal leerlingen steeg van 272 naar 671 leerlingen, van een meisjesschool evolueerde het IMI naar een gemengde school, van een technische- en beroepsschool naar een school met ook algemeen secundair onderwijs. Verbazend was ook dat de goede sfeer onder het personeel behouden bleef, ook al steeg het aantal personeelsleden van in de veertig tot boven de honderd. Wie in de streek met onderwijs begaan was stond met ver- en bewondering te kijken naar de opgang van het instituut. Toch klampte Hubert zich niet vast aan zijn job...

In 1996 vond ik dat het (heel) goed was geweest, wou niet vastroesten, anderen kansen geven en nam ontslag. Maar in 1998 werd me gevraagd voorzitter te worden van de inrichtende macht (raad van bestuur) van 12 scholen met rond de 600 personeelsleden en 5000 leerlingen. Ik was er de ganse dag mee bezig: vergaderingen met de directies, met het overkoepelend bestuur, in de Guimardstraat, ook opvolging van de financies, van het bouwen en verbouwen ...

In 2003 nam ik ontslag vooral omdat ik niet akkoord kon gaan met de beslissing aan Leberg Latijn te ontnemen.

Leraar, directeur, voorzitter inrichtende macht: een wisselende loopbaan, geen vlakke loopbaan, daar kan men alleen dankbaar en gelukkig om zijn.

Naast alle drukke beroepsbezigheden zocht en vond Hubert nog de tijd om zich ook in te zetten voor het culturele en sociale leven in zijn gemeente.

Hij was voorzitter van het oudercomité op Ledeberg, verantwoordelijke van het DF-Klokje en voorzitter van het Davidsfonds; had als gemeenteraadslid geijverd voor een plaatselijke openbare bibliotheek en een uitleendienst, was hij voorzitter geworden van de raad van bestuur van de bibliotheek, lid van de parochieraad, en daar bovenop nog bestuurslid van het rusthuis te Pamel. Wie onze ijverige vriend kent, weet dat geen enkele van die engagementen papieren verantwoordelijkheden waren. Overigens zouden ook zijn broers in diverse verenigingen blijk geven van dezelfde 'Gründlichkeit'. Op de vraag hoe de erfgoedmicrobe in dit drukke leven is kunnen binnendringen antwoordt Hubert De Bolle resoluut:

Ongetwijfeld door de artikels van Gerard Van Herreweghen, maar ook het DF-Klokje (tijdschrift van Davidsfonds Roosdaal n.v.d.r.) op zich. Ik wou immers dat Klokje op niveau brengen, enerzijds met artikels van Gerard, maar anderzijds ook met artikels van andere auteurs, ook van mezelf en niet alleen over een ver verleden maar ook over het recente verleden, over huidige problematieken (politiek, economisch, ...)
Ik ben toen begonnen informatie (uitnodigingen, verslagen van verenigingen, artikels in dagbladen en tijdschriften, foto's, doodsbrieven, ...) te verzamelen en me te abonneren op tijdschriften. Ik was in die dagen leraar in Sint-Jan Berchmans en bij de Jezuïeten was het dan de gewoonte dat een klastitularis zowel het eerste uur van de week als het laatste in zijn klas stond.

Dat hield in dat ik verschillende jaren een lessenrooster had met veel springuren. Ik herinner me vrijdagen dat ik de 2 eerste lesuren moest lesgeven en ook het laatste. De Koninklijke bibliotheek en ook het Rijksarchief waren in de buurt en ik heb er toen ook vele uren doorgebracht. In de vakantie ging ik ook vaak voor minstens een halve dag naar boekhandel De Sleghte in Leuven, Gent, .. en heb daar verschillende boeken en tijdschriften kunnen kopen waarin de deelgemeenten van Roosdaal aan bod komen.

In die periode begon Hubert met het aanleggen van een fichebestand waarop hij al zijn gegevens verzamelde. Toen hij directeur werd op Ledeberg was er geen tijd meer om die fiches bij te houden. Zelfs de vakanties stond in het teken van 'zijn' school. Hij deed immers zelf bijna alle inschrijvingen omdat hij zo de juiste informatie kon geven én meteen ook de ouders en de kinderen leerde kennen. Eind augustus begon hij aanvankelijk heel alleen, later met de hulp van een tweetal leerkrachten alle lessenroosters op te stellen. Hij wist van elke leerkracht zeer goed wie waar stond en waarom. Met wat spijt in het hart heeft hij toen alles wat hij verzameld had over Roosdaals' verleden samen met de fiches in dozen gestoken en ze de volgende jaren alleen maar aangevuld met boeken, DF-Klokjes, Eigen Schoon en de Brabander, nieuws van verenigingen, doodsbrieven, ... tot hij in 2003 ontslag nam als voorzitter van de inrichtende macht en er weer tijd vrijkwam voor een lang gekoesterde droom.

*Ik speelde jaren met de idee om een lijvig naslagwerk over Roosdaal te schrijven. Ik dacht aan een boek over Roosdaal in de vorm van een encyclopedie. Maar in 2003-2004 zag ik al vlug de voordelen in van een website. Geholpen door een informaticus, ben ik in 2005 mijn website (**hdbr.be**) opgestart. Sindsdien beheer ik die site zelf en breng ik alle informatie in. Er zijn vier rubrieken: Roosdaal van A tot Z (encyclopedie-gedachte), In de marge (wetenswaardigheden, verhalen, anekdotes, beschouwingen, chronologisch gerangschikt), Langs Straten en Pleinen (met verwijzing naar een vroegere woonplaats of vestigingsplaats) en Digitaal (linken naar andere websites).*

Eerste voordeel: ik kon mijn website geleidelijk aan opbouwen (groot verschil met een boek): m.a.w. mijn dozen geleidelijk aan openen en de daarin opgestapelde informatie ook geleidelijk aan op de website zetten.

Vandaag berg ik onmiddellijk alle nieuw binnenkomende documentatie ordelijk op en breng ze op mijn website. Daarna ga ik pas snuffelen in mijn dozen.(Er staan er nog verschillende ongeopend. Ik mag gerust 100 jaar worden!)

Een tweede voordeel van een website is dat men ook achteraf nieuwe informatie kan invoegen en dat informatie snel kan gecorrigeerd worden. Ik breng de informatie maar op mijn website als ik ze vanuit verschillende bronnen heb gecontroleerd. Toch moet ik soms nog corrigeren. Ik sta vaak versteld hoeveel fouten, tegenstrijdigheden, tikfouten er staan in diverse bronnen. Het heeft wel tot gevolg dat de inbreng geleidelijk, om niet te zeggen traag gebeurt.

Maar doordat ik praktisch elke dag aan teksten werk die op mijn website komen, kun je er toch al een massa informatie vinden.

Een derde voordeel van een website is de mogelijkheid om te linken. Zo kan ik in een tekst over burgemeester de Schepper linken naar de familie Van der Kelen, naar Léberg Bronnen, naar de maatschappij Ieder zijn Huisje en uiteraard naar de gemeente Pamel en vice versa. Ook kan bv. in een tekst over meubelen Fieremans gelinkt worden naar meer achterliggende informatie. Ook kan er in de rubriek Langs straten en pleinen gelinkt worden naar bv. een vroegere bewoner en omgekeerd.

Intussen telde Hubert al meer dan 56 000 bezoeken. Nog belangrijker dan het aantal vindt hij de duur van die bezoeken. Tot op vandaag duurden 3820 bezoeken meer dan een half uur, waarvan 1973 meer dan een uur (!) wat voor een bezoek aan een website uitzonderlijk lang is. Het overtreft in elk geval zijn stoutste verwachtingen. De reacties die hij krijgt zijn dan ook unaniem positief.

Naast de zorg voor zijn website beperkt Hubert De Bolle zich tegenwoordig tot het lidmaatschap van de raad van bestuur van de Valier, waar hij secretaris is. Een totaal andere omgeving dan de onderwijs-wereld.

Ik hoop nog heel wat interessante informatie op mijn website te kunnen zetten en nu en dan eens een artikel te schrijven voor Rausa. Maar vooral hoop ik thuis rustig verder te kunnen leven met/in mijn gezin, en nu en dan eens lekker te gaan eten...

Mijn gedacht

Van Herman Van Herreweghen kregen we twee lijvige stukjes als reactie op vorige uitgaven. Te interessant om ze in te korten, maar te lang om volledig in deze rubriek op te nemen. we zullen ze in de volgende edities als artikel opnemen.

Op 3 april heeft Erfgoed Rausa zijn halfjaarlijkse algemene vergadering. Heb jij wensen, verlangens, opmerkingen waar onze vereniging in het vervolg moet rekening mee houden, laat het weten op rausa@skynet.be!

Klap van hier

Adam en Eva

Waarom zouden we eraan twijfelen dat de bron van alle menselijk leven ligt in het Aards Paradijs? Zeker als het ons bevestigd wordt door dé heemkundige par excellence: Gerard Van Herreweghen. In 'het geheugen van Pamel' (Extranummer van het DF-klokje van 2009) publiceerden we al een ongekend stukje uit het oeuvre van Gerard). Hij schreef het in Gent tijdens de oorlogsjaren ten behoeve van zijn vrienden van de Pamelse toneelgroep 'de Arjanen'. Een tijd geleden bezorgde zijn zoon Rik ons acht met potlood vol gekribbelde blaadjes. Daarop het volgende licht hilarische verhaal dat, zoals nu blijkt, het vervolg was op de historie die je hieronder vindt. Het begint met "Dit petieterig boexken werd geschreven door de secretaris van Methusalem, welke 1500 jaar geworden zijnde, al deze oude historiën nog gehoord heeft van vader Adam zelve, die ook 1100 jaar geworden is. Dit boexken bevat waarachtig de geschiedenissen der grote feiten welke zich hebben afgespeeld op Leeberg in Brabant, vanaf het jare 0 tot op onze dagen."

De rest van de tekst is geschreven in ... het Pamel. Wanneer onze geachte lezer begint aan dit epos één goede raad: lees de tekst luidop en je zal alles begrijpen. Wie dacht dat Gerard Van Herreweghen enkel doodernstige artikels schreef, die zal haar/zijn menig straks wel herzien...

't Aards Paradouès op Leeberg

Et was in den touèd da God zèn ingel'n ooëtgestierd ouè no de vier wenjdstreken van de weireld want è ouè besloot'n van twee mensjken te mouken. Twee potjeire mensjken me verstand in ele kop en me een ziel in ele louèf.

Den ingel Michaël, douène vrieëdege vechter me zènne lange soubel, kwomp dovee no Leeberg afgevlogen. E dee een toerken in douèn afgelegten oek van 't Pajotteland en ne perlaflink louter vloge'n weer en zouè tegen ons Ieër: "Kom nekke mee, 'k emmet gevon'n". E zetj'n ons Ieër op zenne metteko en è vloog er me no beneen, tot flak ba d'niësten biek van Leebergberg. "Ie es't" zou ons Ieër! Azoeë een skoeën streek, Michel. Ie gommen ons mensjken mouken."

Gwoeën me een betj'n Leebergsken klieëm, ewad ousoem en e snoëfken goeë, wier'n Adam en Eva do gefabriekerd. Ze wour'n alletwieë derekt groeët en è ouè eel'n zoe gemokt dassen nouège vriendelèk wour'n tege makandern.

"Vala" zouè en terwouèln dat'n no da skoeën landskap wees me zènne goddelijke vinger, "ie es ale paradouès! Ie meegde speel'n en ekperimenteer'n en doen al daske wilt. Mo blijft va goesjweigen af van douène groeëten appelei op de Pittenberg.

Aske dou toch oun zitj, tein zejje weet'n wa dagge gedoun etj!". É bezag eeln nog nekke serjees, sproenk weer op Michel zènne metteko en ze woure pip. Dou stont'n Adam en Eva, boven op elen paradouèslijken berg, in 't skooëken van den ieësten biek. Et gelijk keteld'n onder ele vel. Ze sproenken rond gelèk klein lemmekes en ze liepen op een dafken den berg af tot oun 't kapelleken van sinjt Appelona.ze plasserd'n eeln op 't banksken. Va kontentement emme ze do drouè pouterneesters geleez'n. And in and trokke ze no d' ooëtoekskes van ele paradoués.

Jan Brueghel de Oude, het Aards Paradijs

In de Boeke stou't dooëdelèk beskreven: giël Pommel en e stikske Strouëtoem, Loemmek en Mieërbeek. Van oun de zeven bieken tot den Denjer, van Wolfpitbeek no Oensjelbroekbeek, Poelkebeek, Loembeek, Boekaatbeek tot oun 't bekske van de Poupenouès. Adam was douneg kontent en è zouè: "Vraken, wa bennek ik blouè dammen in een frooëtstreek woëen. We gon kin'n ovenier'n! Tatjes kweken en Jefkespeir'n, kezzeleis afinjt'n. Aaai, Evaken, kom, we gon ne polka dans'n op den Dries!"

G' adj ele moete zien neg ank goun. Azoëë leifde 'zn alletwieë gelikkeg, dag in, dag ooët in ele paradouès op Leeberg, et skoenjste pleksken van de weireld. Oengezjeneerd gelèk God in Frankrèk, kontent gelèk twieë vliegen in een koemme vlooë. Alle dougen speljdez'n rouèzeboun op den oeëgen berg en ze klefferden in de joenge biekskes.

Adam pakt'n botvinken mé e miskenouèzer op den Bos (mo è liet ze derekt dernou weer vliegen) en ze smee't'n oemter 't veitst me kouèr'n. 's Ouves goenke z' ele voete wasken in d'n Denjer (vé ele loukes nie vooël te mouken).

't Was wel ewa speesjoul: Adam klapt'n op zè Lebergs en Eva op e Poelks. Zij vond "dou laa e raa aa" veel sjarmanter dan Adams "dou louè e reid ouè". Eva ouè ne froefroe en Adam een broskan. As de zonne ondergoenk droenke ze nog ne kieë van de Leebergbronnen (da kwomp do zoem o ooët de grond geborrel) en dernou zoute ze baieën ewa te zingen. Adam zoeng at'nt touègeste van "twee ogen zo blauw". Eva koest twieë liekes: "Waar kunnen we nog be-eter zijn" en "Wou da Leeberg nie en es, dou es gin kermes..."

En elke kieë paazdez'n in eel'n ouègen: wad es 't leiven toch skoeën!"

Mo... 't gelik en bleef nie dier'n. 'k em ale gezeid datter op de Pittenberg nen groeët'n appelei stond met de skoensjte 'belle-fleurigen' dagge van a leiven al gezien adj. 'k Em aaln oeëk verteljd wat dat Onze Lieven Ieër nog gezeid ouè vee dat'n skippes was: "Blijft dou af want anders gojje ale pere zien!"

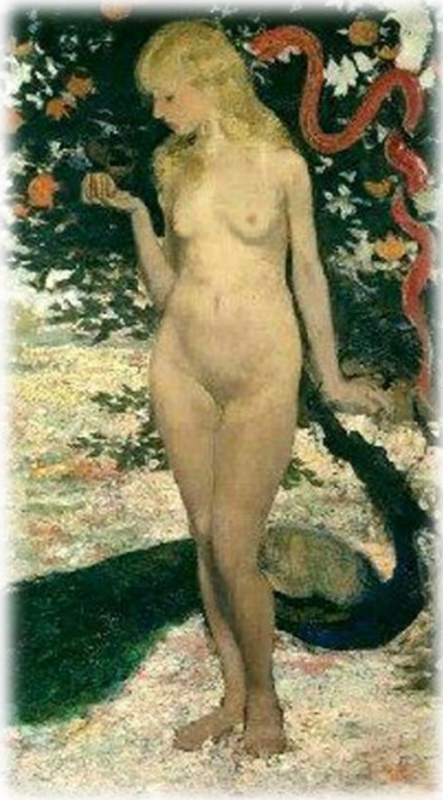
Mo ge wetj oe da't vrvolk es. 't Es genoeg dagge zegt: "past op dagge 't nie en doetj" of z' Emmen goest'n vé et toch te doen.

't Was 't zelde mé Eva. 't Mensj was zoe korjees en elke kieë dassé al de Pittenberg oem legimme gink, moest ze nekke loenken no douè sjiek appel'n. 't Oengelik was, datter vazzeleiven gieën appel onder douënen boem lag.

Op nen wermen donderdagachternoen trok Adam no den Denjer ve neke te zwemmen. Eva gink achter rabalber ve e poseken zjelaa te mouken tegen dad Adam tooës kwomp. Ze passeerd'n verboué den boeëm. Dou zag ze e zwet menneke zit'n me oefouèzers op zèn poeët'n en vlammeke va solfer in zèn oeëgen. Eva was verskoesjt! É èt was mo e kezzepitteken nemme groeët. Da menneken zag dassé benaat was en et zouè: " Ge'n moetj ginne skrik emmen masken, 'k en zal a niksken doen. Kom, trekt a ne goeien appel af en aë verskoesj zal over zijn. 'k Em do oeëk jist ieën afgetrokken en è es zoe mals as plattekeis en zoe ziet as een karremelle".

"'k En mag nie menneken" zouè Eva, "'k en mag nie joeng...". Mo zo'ouè toch zoeën vrieëdege goest'n, da zougde.

"Terde niet?" vroeg 't menneken. "Va wie moejje skrik emmen? Ze'n megen a niks doen. Trekt a mo ieën af. Moene'k a lirken stoun?". Eva loerd'n nekke rond, stond op é tippen rekt'n ejen erm en trok nen appel af. Ze vreef em ne kieë op een èrm en ze beet er in. Op da moment kwomp Adam do oeëk zjisteke oun gestapt op zèn olleblokken, e pepken Appeltèrn on't smoeër'n. Eva liep der notoe. Keteld'n em ne kieë onder zèn kinne en verteljd'n em wa datter gebeerd was. Ze liet em oeëk nekke bouè't'n.

Henri Evenepoel, Eva

't Spel was gebakken, z' anj van 't leir! Da zwet manneken begost mennekieë te inker'n va plezier, è klasjt'n op zèn billekes en zenne stjeit begost te kwispelen van kontentement. 't Was begot d'n dilvel dat eeln da gelapt ouè!

Met'nieën kwomp er nen ingel gelèk ne steekvogel ooët 'n emel gesjoefd. È ief ne lange soubel in d'and en riep eeln toe: "alle sjamfoeters, no booët'n, derekt!". Adam en Eva begost'n te roepen en te skrieëven: "Da zwet menneken ouè et ons opgestoken, we zenjt vazzeleiven nemme doen...". Ten was gin avans, ze vlogen booët'n. Met douèn ingel achter ele gat wirre ze no Poelk gejougnd en van dou no Toembergen en ewa veider was 't paradouès gedoun, want dou begost de Woestouèn, een plosj vol stieën en slekken en parr'n en destels en dikke rips'n, skorpejoen, neitel'n en breimen.

Dou moeste ze na gon woeën. Adam wir verplicht gieël onder zèn'n alieën douène kater twieë meiters diep om te doen ve iet te kinnen wen'n op douène grond. Twieë meiters diep, en tein ouèn nog mo een antvol savoeën van een klein vosjt dik, nen ieëmer zwette rogge, e zaksken petatt'n en ne veskoeët gès ve e mouger gatj'n.

't Skoeë leiven was gedoun en de mizere begost want ieder'n dag verwete ze makander'n van ooël en stoemmerik. Tristeg! (GVH)

Deze tekst werd nooit eerder gepubliceerd. Wij vermoeden dat er vóór vandaag geen vijf mensen het verhaal onder ogen kregen. We zijn bij Rausa een klein beetje fier om je deze primeur te mogen aanbieden.

Zondag 27 april 2014

ERFGOED DAG

Grenzeloos

GC Het Koetshuis

Kom proeven van diverse rijke culturen! Wij bieden niet alleen pittige hapjes aan, maar je kan ook luisteren naar avontuurlijke en aangrijpende getuigenissen, een Turkse utspeler en een Angolese rapper en in de erfgoedkelder kan gesnuisterd worden in overvloedige documentatie over de landen waaruit de nieuwe Roosdalers komen.

Er zijn voorstellingen om 14 en 16 uur en de tentoonstelling loopt van 13 tot 18 uur. Reservatie op rausa@skynet.be of op 054 32 33 64.

Dit is een samenwerkingsverband tussen Erfgoed Rausa en de Cultuurraad, met de steun van het Gemeentebestuur van Roosdaal.

In zijn vijfde bijdrage over het dagboek van zijn tante, Marie Lecoyer, toont Rik Boriginon aan dat (althans een deel van de) Vlaamse ontvoogdingsstrijd door inwoners van wat vandaag Roosdaal heet, werd bepaald. Meer nog, het is niet overdreven te stellen dat op Ledeborg het bronnetje is beginnen stromen!

De oorlog is gedaan... en daar hebt ge ze weer, de flaminganten !

In dit nummer over 'Bronnen van het erfgoed' past misschien wel het verhaal dat ik nu wil doen. Een dagboek van een gefrustreerde ziel, Marie Lecoyer, meldt in 1919 uit Vlamingenhaat dat de flaminganten, onder wie eigen familieleden, weer op gang waren om, wat zij noemde "l'exécrable flamingantisme" weer nieuw leven in te blazen in Pamel.

Zij verneemt dat een Vaamse vergadering plaats zal grijpen ten huize van Gustaaf Boriginon. Mijn vader Rik Boriginon, Adiel Debeuckelaere, Frans Willems en anderen bereiden er de toespraken voor die bij de installatie van het "Vlaamse Front" zouden gehouden worden op een bijeenkomst die in Pamel een week later zou plaats grijpen.

Die installatie van dat Vlaamse Front gebeurde dan op 9 maart. "Des fenêtres d'en haut vois oncle Gustave, Henri et Debeuckelaere traverser la plaine." Zij heeft dus de belangrijkste spelers duidelijk zien aankomen. "Paraît qu'Henri y a flamingandement pris la parole et qu'il a très bien parlé. Deux autres discours aussi d'un flamingantisme échevelé". Alle toespraken waren dus flamingantisch.

Wat zij zag, was evenwel geen lokale Pamelse bijeenkomst, maar wel het aftasten door de leiders van de Frontbeweging hoe ze hun idealen van Vlaams zelfbestuur, nu de oorlog beëindigd was, naar de nationale politiek konden vertalen. In Pamel woonde Dr. Gustaaf Boriginon die in 1911 op de tweetalige katholieke lijst als flamingant toch verkozen was, dank zij een intense campagne voor voorkeurstemmen.

Twee van de belangrijkste propagandisten van toen waren mijn vader en Staf Declerck. De vraag was dus of men iets gelijkaardigs voor de Fronters zou kunnen organiseren.

Op Vlaams gebied was er evenwel ook een politieke formatie in wording rond de figuur van een andere bekende ingezetene van Roosdaal, (O.L.V.Lombeek), Frans Van Cauwelaert. Hij was een zeer briljant student geweest, was zeer Vlaamsvoelend, zeer welsprekend en had ambitie. Hij wilde hoogleraar worden, wat zijn bewegingsvrijheid tegenover het establishment en de kardinaal toch wel beperkte. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vertrok Van Cauwelaert naar Nederland om zich het lot aan te trekken van gevluchte Vlamingen. Met Julius Hoste jr. had hij in Nederland het weekblad *Vrij België* opgericht, dat wel opkwam voor een gelijke berechtiging van Vlamingen en Walen, maar toch zonder zelfbestuur. In de hoedanigheid van journalist en ook van volksvertegenwoordiger en advocaat, speelde hij ook een rol in het nog onbezette België en Frankrijk (waar de Belgische regering in Le Havre verbleef).

Het was voor de hand liggend te trachten met die groep mensen tot een vergelijk te komen voor de aanstaande verkiezingen. Die besprekingen grepen plaats in Pamel.

Frans Van Cauwelaert (l) en Rik Boriginon (m) samen als advocaat tijdens het proces van Lodewijk Dosfel

We lezen bij H.J.Elias in *'Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging'* dat enkele maanden later (juni), weer te Pamel een Vlaamse hoogdag gevierd werd, "waarop o.a. Dr. Van de Perre, Frans Van Cauwelaert, Dr. Gustaaf Borginon en Staf De Clercq het woord voerden." Er waren dus sprekers van de verschillende strekkingen. Waarom nu opnieuw in Pamel? Ik denk omdat ze daar snel een zaal ter beschikking hadden: die van de 'doempers' waar Frans Willems wat te zeggen had. Die bedoeling tot samenwerking blijkt ook nog uit het samen optreden tijdens de Rodenbachfeesten in Roeselare in september 1919. Hierover schrijft Elias: "Op de studentenvergadering, zondagmorgens, spraken Frans Van Cauwelaert en H. Borginon, de eerste veel heftiger dan de tweede. Zij werden beiden hartstochtelijk toegejuicht."

Frans Van Cauwelaert (m) in 1916 op bezoek bij zijn broer August (l) en een 'onbekende soldaat' (r)

De besprekingen werden evenwel afgebroken omdat Van Cauwelaert elke vorm van zelfbestuur hardnekkig verwierp en bovendien niet wou aanvaarden dat de gekozenen van het Vlaams Front binnen een gebeurlijke gemeenschappelijke lijst verder propaganda voor zelfbestuur zouden maken.

Dan zijn de verkiezingen in aantocht. Gustaaf Borginon, zetelend parlementslid, wordt aan de deur gezet bij de katholieke partij in Brussel. Hij komt evenwel toch op voor de in Brussel van de katholieke partij afgescheurde Vlaamse vleugel. Om samen met de Fronters op te komen (hoewel hij er mee sympathiseerde) was voor hem, gezien zijn verleden, een brug te ver.

De groep Van Cauwelaert volgde volledig de koers van de Vlaamse vleugel van de Katholieke partij en de Fronters moesten dus afzonderlijk opkomen, zonder eigen organisatie in vreedstijd, noch financiën. Mijn vader kon als Fronter niet in Brussel opkomen tegen zijn oom. Hij is daarom naar Aalst gegaan en sloot een kartel met de Daensisten, die goed georganiseerd waren maar te weinig valabele kandidaten hadden. Dat dit geen breuk was met zijn oom blijkt uit het feit dat diens zoon Jan mee naar Okegem meeting ging geven. Marie Lecoyer noteert op 22 oktober: "Henri et Jean ont meetingué à Okegem. Ca ne doute de rien ces galopins!"

Mijn vader werd verkozen (in tegenstelling tot zijn oom), hij was één van de vier verkozenen van de Frontpartij.

De Vlaamse beweging was dus zeer verdeeld en de leidende antagonisten waren beiden mensen uit het huidige Roosdaal!

De minimalisten van Van Cauwelaert streefden wel naar gescheiden Vlaamse en Franstalige regimenten, ijverden voor de vernederlandsing van het onderwijs in Vlaanderen en andere bestuurlijke maatregelen, maar zonder te raken aan de staatsstructuren. De fronters daarentegen geloofden dat die doelstellingen alleen maar te verwezenlijken waren door zelfbestuur voor Vlaanderen en Wallonië.

Alhoewel de doelstellingen dezelfde waren, waren er dus twee volledig verschillende zienswijzen over de te voeren politiek, doch er was ook wat anders. Spijts dat ze dorpsgenoten waren, was er karakterieel iets dat beide antagonisten van elkaar verwijderd hield. Van Cauwelaert was 10 jaar ouder dan mijn vader en liet bij de jongere studenten voelen dat hij zwaarder doorwoog: hij wou in een eerste fase professor worden. Dat legde meteen een rem op zijn handelen want hij mocht het establishment niet te sterk ontstemmen. Wij zien hem tijdens de oorlog van 1914-1918 ook reeds in de nabijheid van het establishment floreren en hij richtte na de oorlog een krant op "De Standaard". Hij wilde van die leidende groep mensen deel uitmaken en, zeer oprecht, vanuit die positie Vlaanderen dienen bewijzen. Rik Borginon was heel anders. Ernest Claes beschrijft hem in zijn studententijd heel raak: "De andere heet Rik, iets kleiner dan Gust, krulhaar, ronde facie, een rebelse ironische trek om de mond, in de ogen de glans van een die dadelijk bereid is om van een andere mening te zijn." Hij schrok er niet voor terug in 'Ons Leven' de academische Overheid scherp aan te vallen als het over Vlaamse rechten ging. Onder de oorlog trotseerde hij de loopgrachten en keerde er na ziekte vrijwillig terug om de Frontbeweging te helpen leiden. Hij weigerde bevorderingen in het leger.

Rik Borginon (2de van r.) aan het front

Na de oorlog, maar nog steeds soldaat in uniform, gaf hij een meeting in Gent en werd aangehouden. In een dagboekje ad hoc begint hij te twijfelen of ze hem kunnen veroordelen: "Weer bekruipt mij de gedachte, hoe onzalig het toch is, na de pas geleden ellende van wat ons van jeugd nog overschiet, niet te mogen genieten lijk al de anderen maar dat plicht ons voortprikkelst lijk een onwillig gespan met scherpe prikkel." Ik heb dat steeds aangevoeld als één van de meest tragische reflecties van zijnentwege die hij ooit aan het papier toevertrouwde.

Die twee mannen konden geen vrienden zijn. Toch had hij alle lof voor de wel-sprekendheid van Van Cauwelaert. "Een man op de grens van de dichter en de profeet. Als hij voor een publiek stond dat hem aanvaardde, dan kon hij fantastisch zijn. Je hebt geen idee wat daar uit kwam! Voelde hij dat er bij zijn toehoorders enige kritiek op hem leefde, dan wankelde hij al. Zo kon ik hem niet evenaren in een redevoering, zeker niet, maar ik kon hem wel kloppen in een twistgesprek, een debat. Je had die toespraken moeten horen. Meesterlijk! En dat in een tijd toen bijna niemand in Vlaanderen goed kon spreken. Nu kan iedereen praten. En ze doen het, helaas!"

Indien we nu de balans opmaken van honderd jaar Vlaamse Beweging dan zien we dat de minimalisten in de eerste helft van die tijd zeker aan de winnende hand waren en inderdaad heel wat ten goede hebben doen keren. Maar wetten alleen volstaan niet. Ze moeten ook uitgevoerd worden en heel wat Brusselse gemeenten laptten ze aan hun laars.

Dat deed de roep naar zelfbestuur en federalisme opnieuw opflakkeren. Vanaf 1970 hebben verschillende staats-hervormingen plaats gehad, steeds in de richting van een verdere federalisering.

Al die taalwetten van de eerste periode en de staats-hervormingen hebben gemaakt dat we van de positie van under-dog toch tot een eervolle verhouding Vlaanderen/Wallonie zijn gekomen.

Ten slotte...

Geen land ter wereld heeft het ons nagedaan dit alles te realiseren zonder bloedvergieten. Ik vind daarom, en herhaal het telkens weer: wij verdienen de Nobelprijs voor de Vrede!

Veel van de Vlaamse geschiedenis na de eerste oorlog werd geschreven door mensen van Roosdaal en op grondgebied van Roosdaal. Om het Bijbels te zeggen: "En Gij Roosdaal, zijt niet de minste onder de dorpen van Vlaanderen !"

Rik Borginon, jr.

In het meinumner van Rausa neemt Luc Van Cauwelaert ons weer mee op zijn zoektocht naar de bron van de Lombeek en het avontuur van haar meanders. Het water van deze onstuimige beek loopt ter hoogte van Oplombeek ook langs het statige kasteel van Saffelberg. De Heemkundige kring van Gooik bracht vorige maand een prachtig boek uit over dit schitterend gerestaureerde monument. Dit boek is een nieuw hoogtepunt in een intussen indrukwekkende reeks. Wij zijn er zeker van dat menig Rausa-lezer ook veel plezier zal beleven aan deze bijzonder mooie uitgave. Alle informatie vind je op de website van onze Gooikse vrienden.

Enkele keren per jaar probeert Hubert De Bolle te antwoorden op de vraag: Wanneer, eventueel ook waarom, hoe, ... zag een beweging, organisatie, onderneming, gemeente, tijdschrift, ... het levenslicht?

In den beginne (periode 1929-1939) strooide het Davidsfonds van Pamel ieder jaar een brief rond met erop het jaarprogramma. Na de oorlog was de programmatie wisselvallig en zo ook de communicatie. Maar vanaf 1959 veerde de afdeling weer op en werd het winterprogramma opnieuw verstuurd, toen in een sterk gesponsorde brochure. Uiteraard moesten de leden dan in de loop van het jaar aan elke activiteit herinnerd worden:

mondeling, met een strooibriefje, ... tot het bestuur in 1969 dacht aan een ledenblad, met meer en bijdetijdse informatie, dat bovendien goedkoper kon verstuurd worden.

Het eerste nummer, meteen **DF-Klokje** (en ook **Kultuur-Klokje**) genoemd, schoof in juni uit de stencilmachine, was vier bladzijden dun, kwartoformaat en geniet. Hieronder vind je dus een historisch document...

DAVIDSFONDS
K
U
L
T
U
U
R OOSDAAL
K
L
O
K
J
E

Tijdschrift : verschijnt maandelijks - jaargang I - nr 1 juni 1969

Verantw. uitgever : Roger Moreels, Stwg naar Aalst 40, Ninove .

EVEN VOORSTELLEN...

Deze maand werd ik in de geboorteregisters bij de PTT ingeschreven onder de naam "KULTUUR-KLOKJE". Ik hoop maar dat de vlag de lading blijft dekken. Ik wil U dus een druppeltje kulturele bagage bijbrengen. Maar vooral wil ik een klokje zijn...! Een klokje dat U groet en samenroept... dat luidt bij vreugde en verdriet.. dat misschien al eens "luide storm in Vlaanderland" zal kleppen... Ik beloof U nooit vals te klinken... Ook anderen mogen al eens aan 't klokzeel trekken... schrijf ons uw mening. Ik hoop vooral dat de jonge Davidsfond-sers al eens de "kat de bel aanbinden". Tot volgende maand... wie weet ?

Dit eerste DF-Klokje informeerde over het 'Salon van de Vlaamse humor' op 11, 12, 13 juli in de zaal Ons Huis en over een 'paneelgesprek': Grondwetsherziening en Vlaamse overtuiging' op 11 juli eveneens in Ons Huis. Ook werd de lezer aangepord een leeuwenvlag te kopen en riepen Jong-Davidsfondsen hun leeftijdsgenoten op aan te sluiten.

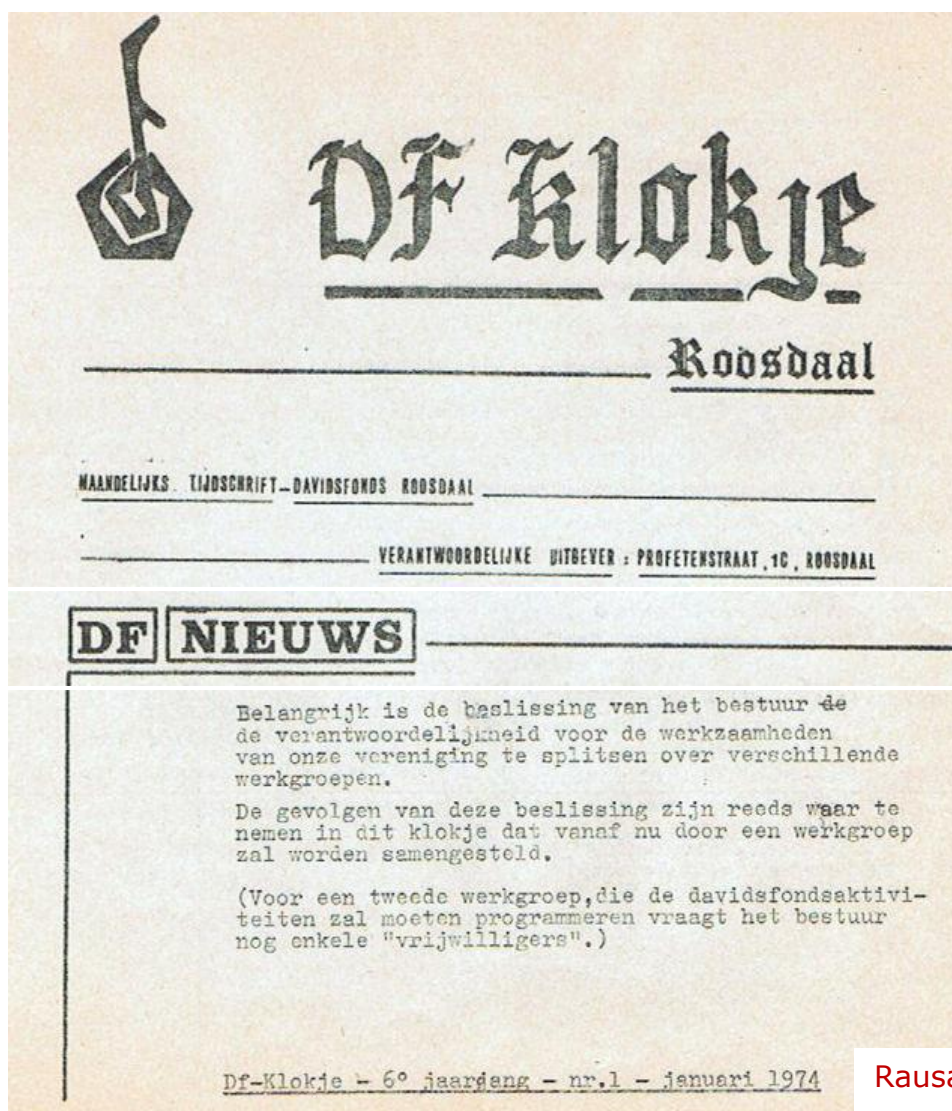
Scharnierjaren:

- 1970: vraag aan Gerard Van Herreweghen ook voor het DF-Klokje te schrijven. In het vijfde nummer van jaargang 2 verscheen zijn eerste artikel: 'Pamelse toponiemen'. Het was de aanzet voor de heemkundige kleuring van alle volgende Klokjes: honderden artikels over pastoors, kosteren, kerken, kapelletjes en pastorieën, burgemeesters, schepenen en

gemeenteraden, scholen en kloosters, abdijgoederen, pachters en pachthoven, molens en molenaars, notarissen en griffiers, toponiemen, wegen en beken, wereldoorlog I en II, ... de 'gewone' vrouw/man.

- 1973: oprichting van de werkgroep DF-Klokje in de schoot van Davidsfonds Roosdaal. Een werkgroep die typte, stencilde, verstuurde, schrijvers contacteerde, zelf schreef, tentoonstellingen inrichtte, opstelwedstrijden organiseerde, wandelzoektochten opstelde, ... maar die ook vele jaren als groep overlegde, hecht samenwerkte en mekaar steunde.

- 1974: volledig vernieuwd DF-Klokje, waarvan de opmaak bleef nazinderen in alle volgende DF-Klokjes.

Dit Klokje telde 15 blz., geperforeerd, bijeengehouden met een paperclip, geplooid en onder omslag verstuurd. Vanaf 1979 werd het DF-Klokje gelijmd.

- **1975**: eerste extranummer 'Roosdaal in beeld' een map met tien tekeningen van Stefaan Van Nuffel. Het jaar daarop schreef Gerard Van Herreweghen zijn eerste extranummer 'Kinderspel en Kinderlied vóór 50 jaar'. Een lange reeks extranummers volgde, hoofdzakelijk van Gerard, maar ook van andere auteurs: stambomen, herberguzies, de telling van 1693, de molen van Lombeek, de Dikke van Pamel, Wereldoorlog I, de nieuwe dorpskern op de Varing, het hof te Zijpe, Pamelse priesters, broeders en zusters, de Kwinkeleer, klooster en school op Ledeberg, de kerken van Pamel en van Ledeberg, ...

Uit deze ingekorte opsommingen moge blijken dat het belang van het DF-Klokje voor het Roosdaalse erfgoed niet te overschatten is en toch zal eind maart met een laatste nummer het DF-Klokje worden opgedoekt. Het zal wat leegte achterlaten. Nu is er wel Rausa, maar Rausa is niet bedoeld te zijn zoals het DF-Klokje, en is het ook niet. Het lijkt een episode waarin wordt ingespeeld op of meegedreven met de tijdgeest!

Meer over Davidsfonds Roosdaal en over het DF-Klokje vindt u ook op de website hdbbr.be van Hubert De Bolle.

Het kapelletje aan de Heidestraat

Altijd heeft de mens de behoefte gevoeld zich tot een bovennatuurlijk wezen te richten wanneer hij zich in nood bevond. Eens bescherming gevonden, wil hij op een tastbare wijze zijn dankbaarheid betuigen. Een mooi voorbeeld hiervan vinden we in Strijtem aan de Heidestraat waar de familie Van Elsen woont. Een voorvader, Willem Van Elsen huwde Céline Bosmans. Het paar kreeg vijf kinderen. Een zoontje, Antoine, werd zwaar ziek. Toen de dokter aan Willem Van Elsen zei dat zijn zoontje zou sterven, beloofde Willem terwijl hij op de plaats stond van zijn eigendom in Lennik: "Als Antoine geneest, bouw ik hier een kapelletje". Zo geschiedde! In 1924 werd dit kapelletje in opdracht van Willem Van Elsen gebouwd ter ere van Onze-Lie-ve-Vrouw van Halle en de Heilige Antoni-us. Dit kapelletje werd steeds verzorgd door de familie Van Elsen, vooral door Ildevert Van Elsen en door zijn vrouw Marie-Thérèse Cardoen, later door haar zes kinderen. Na de grenscorrecties van 1977 kreeg Strijtem er ongeveer 13 ha grondgebied bij: een driehoek gevormd door de Heidestraat, de steenweg Brussel-

Meteen kreeg Strijtem er een kapelletje aan de Heidestraat bij. In 2009 heeft de weduwe van Ildevert Van Elsen het grondgebied aan de Heidestraat verkocht aan Natuurpunt. Frans Van Elsen, de zoon van weduwe Ildevert Van Elsen en de schoonzoon Marc Van Den Berge, beheren sinds 2009 het land en het kapelletje als conservators voor Natuurpunt aan de Heidestraat. Zij zorgden de voorbije maanden voor de totale restauratie van het kapelletje met medewerking van de gemeente Roosdaal en het Regionale Landschap. Op blz. 30 vind je meer informatie over de feestelijkheden rond dit sympathieke monument.

Altijd weer naar de bron Het credo van François De Neef

Vier boeken en talloze heemkundige of historische bijdragen heeft François De Neef al op de teller staan. Stuk voor stuk zijn het doorwrochte, gedetailleerde en bijzonder goed gedocumenteerde publicaties. Vooral de bekommernis om de informatie zo dicht mogelijk bij de bron te gaan putten is een kenmerk van deze gewaardeerde erfgoedauteur die een beetje in de luwte een belangrijke bijdrage levert aan het plaatselijke erfgoed. Op een steenworp van de oude bron, 'de Keizemiëzkesbèrn' aan de Kattemkets (die de voorpagina van dit blad siert) peilden we naar zijn prikkels en motivaties.

Op 11 december 1959 stopte de taxi van Sjeiken Broek (Lucien Wijns) aan het huis op de Korte Kamstraat. Voorzichtig hielp Rie De Neef zijn hoogzwangere vrouw instappen. In volle vaart ging het richting moederhuis in Ninove, waar enkele uren later de kleine François zijn eerste kreet slaakte. François vertelt het alsof hij het zelf heeft geregistreerd. Het illustreren van gebeurtenissen met talrijke details is kenmerkend voor hem. Met rake beschrijvingen schetst hij het grootouderlijk huis met de inwonende ouders en de kleurrijke figuren die dagelijks over de vloer komen en hun schokkende of pikante verhalen over de buurt aan mekaar door lameren. Hij herinnert zich hoe Lein van Fil Mem, Martha Tatj, Amélie van de Minjtes, Lein van Pitje Mares en Catherine van de Koemme soms een halve dag kwamen ontsteken. De kleine François zat dan stilletjes in een hoekje te spelen, maar luisterde alles af, vooral de verhalen over dopse figuren als Pitje Vie, Menie van Dimpenna, Romanie van Siska Bitter'n, Treze Kaat, Stance Petat, Zwet Filleken... Soms moesten de dames wel heel persoonlijke mededelingen kwijt en dan zei meter Wanne "gedoun mènneken, gotj nekke een doeës snooëf ouln ba Marieke va Ledie". Met wat tegenzin (omdat hij het mooiste stuk van het verhaal zou missen) deed hij snel zijn boodschap om de draad weer te kunnen op nemen. Ook de herinnering aan de gezellige zondagvoormiddagen wanneer de nonkels op bezoek kwamen is hem bij gebleven. Vooral dan de geweldige verhalen van nonkel Sjei (die een geweldige verteller was) hebben op de aandachtige knaap grote indruk gemaakt. Misschien ligt daar wel de kiem van zijn passie voor het verleden.

Toen François naar de Pamelse gemeenteschool trok werd hij vooral aangesproken door de verhalen van meester Robert. Wanneer die vertelde over het verdwenen kasteel in de Kammeersen of andere plaatselijke historische toestanden, wakkerde hij onbewust het erfgoedvlammetje aan bij de jonge De Neef. Heel opvallend is de parallel tussen wat Frans Vanderschueren en François De Neef vertellen over hun schoolloopbaan. Frans had het ook al over Robert Van Isterdael in de lagere school en over Jef Bulté in het college van Denderleeuw, want ook François deed zijn wijsheid op in het Kruiscollege en werd eveneens begeesterd door de manier waarop Jef zijn leerlingen op sleeptouw nam. Met zijn diploma van Wetenschappelijke A op zak overwoog François aanvankelijk een ingenieursstudie aan te vatten. Uiteindelijk viel de keuze op een taalopleiding aan het HONIM (Imelda) in Brussel.

"Een plezante school... een vijftal jonge mannen en twee dozijn meisjes in de klas! Drie van ons vonden er hun echtgenote. Heel bijzonder was mijn dorps- en klasgenote Christa, die ik totaal niet kende (ze was immers van den 'Beneenkant', meer bepaald van Zjoeben aan de Kaai). Op de laatste schooldag van het laatste schooljaar hebben wij ons... 'geassocieerd'.

Na de opleiding in Brussel wou ik me nog wat vervolmaken. Ik trok naar het oertraditionele College of Arts & Technology in York. Vier dagen studeren en een dag werken om beroepservaring op te doen, dat was daar het regime. Toen ik dacht goed gediplomeerd klaar te staan om aan de slag te gaan, viel er thuis een brief in de bus met een aanmaning tot herscholing. Van een opdoffer gesproken! In afwachting van een oproepingsbevel voor het leger wou ik niet bij de pakken blijven zitten en om het even welk werk aanemen. Mijn vader en broer werkten in Sint-Pieters-Leeuw in de Michelin bandenfabriek en men kon daar nog wel wat hulp gebruiken. Dat werd een ontvullende confrontatie: hard werken in stinkende walmen en oorverdovend lawaai. De eerste weken was ik onwel van de ongezonde lucht die er op de werkplek hing. Het was echter een goede leerschool. Toen ik later wél een behoorlijke job had, kon ik heel goed de kleine ongemakken relativieren.

In de bandenfabriek kon ik als stagiair geen vakantie opnemen. De enige manier om toch aan een dagje verlof te geraken, was een oproep tot sollicitatie proberen te versieren. Omwille van die snipperdag en niet vanuit motivatie, deed ik op een dag mee aan een examen in de Nationale Bank. Tot mijn verbazing viel een week later een envelop in de bus. Inhoud: 'geslaagd in de preselectie'. Zo stond ik dus op een zomerse dag in 1980 voor het eerst in het kabaal van de grote lokettenzaal, tussen een gewriemel van mensen, lawaai, geroep, geratel van machines... dit was de 'verrekenkamer'. Na een preventieve bolwassing "... dit is hier de Nationale Bank en ik wil hier geen gezever over Vlaams of Frans, steek dat maar in uw oren..." kwam ik terecht in de interbancaire verrichtingen.

De job die me eerst wat afschrok, maar waarin ik al doende mijn weg vond en die ik hoe langer hoe liever ging uitoefenen".

Tussendoor kwam er een oproepingsbevel voor het leger. François deed me het relaas hoe hij er uiteindelijk met drie dagen vaderlandse dienst vanaf kwam. Maar deze pittige historie moet hij maar eens in een artikel gieten. Het zal menig lezer verblijden. Feit is dat hij geen jaar moest verliezen met oorlogje spelen en dat hij zich kon concentreren op wisselbrieven en schatkistcertificaten. Die zijn voor hem dagelijkse kost geworden.

Daarmee zitten we natuurlijk ver van de 'bronnen van het erfgoed'. Zo lijkt het althans. Maar het feit dat de Nationale Bank en het de Koninklijke Bibliotheek op enkele passen van mekaar liggen zal in de loop van dit verhaal cruciaal blijken te zijn. Samen met 'de kast' van zijn grootmoeder.

"De kast van mijn meter was het episch centrum van de woonkamer. Ze stond tegen de Leuvense stoof en bevatte de meest uiteenlopende voorwerpen. Een 'zjat met koperen cengen', het hoefijzer van een Duits paard, een 'neiplicht', een wetsteen, notarisakten en noem maar op. Langs de binnenzijde van de deur werd de prijs van het patattenplantsoen genoteerd en wanneer het schaap werd geslacht. Toen meter stierf moest de kast uitgemest worden. De oude 'cengen' vormden de basis van wat een heuse numismatische collectie zou worden. Ik begon in de vergeelde akten te snuisteren en stuitte op namen van verwanten die mijn vader soms wel en soms niet kon thuis brengen. Ik probeerde een structuur op te stellen waarin ik de namen van verre en nabije familieleden kon ordenen. Beetje bij beetje klom ik in onze stamboom. Op een bepaald ogenblik trok ik naar het gemeentehuis. Emilieken van Braeckmans (Vanden Bergh) wou me wel helpen. "mo da moeije toch ieëst isj on de secretoures vrougen". Secretaris Lebacq deed me een papiertje invullen, liet het door de burgemeester tekenen en ik had mijn vrijgeleide vast om op onderzoek te gaan in het gemeentelijk archief. Daar kreeg ik zeer veel hulp van Warken de Champetter (Eylenbosch).

Ik heb toen een tijdje wat 'voort gemoost' aan onze stamboom. Tot ik de stap zette naar het Rijksarchief, dicht in de buurt van 'mijn' Nationale Bank. Daar waren ze indertijd niet bepaald klantvriendelijk. Gelukkig werkte daar een verwant uit Ledeberg die me introduceerde op de juiste dienst. Ik genoot er meteen van een aantal faciliteiten. Ik exploreerde het microfilmbestand en later kreeg ik ook de 'echte' bronnen in handen: oude, precieze registers en geschriften. Het gaf me echt wel een beetje een kick".

Aanvankelijk beperkte de ambitie van François zich tot het opmaken van zijn eigen stamboom, maar gaandeweg zou hij alles wat hij over Pamel en de streek tegenkwam ook bijhouden. Op een keer las hij in het DF-Klokje een artikel van Gerard Van Herreweghen over Pamelse soldaten die gesneuveld waren in de Napoleontische oorlogen. Gerard had zijn gegevens gehaald uit de burgerlijke stand op het gemeentehuis. François was in Brussel echter op een interessant fonds gestoten waarin hij duizenden ongeordende brieven vond die te maken hadden met jongens die gestorven waren in dienst van de Franse potentaat. Omdat hij wist dat iemand van zijn familie in Sevilla was gesneuveld, ging François in deze brievenberg op zoek naar gegevens. Hij wilde en zou het bewuste overlijdensbericht vinden! Wekenlang onderzoek leverde een onverhoopte hoeveelheid gegevens op.

"Het was niet evident om de dorpsgenoten er uit te vissen..."

De registratie op het slagveld of een noodhospitaal gebeurde door Nederlandsonkundigen die af en toe 'Pamel' noteerden, maar vaker nog 'Pommel' of 'Amèl' of iets dergelijks. Ik kopieerde al deze gegevens en ontdekte dat ik aan de lijst van Gerard heel wat namen en gegevens kon toevoegen. Dat betekent dat van al deze arme stakkerds nooit een bericht op de gemeente is aangekomen en dat al deze ouders er het raden hebben naar gehad wat er met hun zoon was gebeurd. Een vreselijke gedachte!

Omdat ik dan toch de informatie had bundelde ik mijn gegevens in een 'aanvulling bij het artikel over de Pamelse gesneuvelden'. Het zou mijn eerste bijdrage worden voor het onvolprezen tijdschrift van het Davidsfonds. Ik kreeg prompt ook een vriendelijke brief van Gerard Van Herreweghen. Dit was het begin van een zeer vruchtbare samenwerking én een diepe vriendschap".

Er werd de volgende jaren druk onderling gecorrespondeerd. Wanneer François ergens vast zat, kon Gerard hem vooruit helpen. Wanneer Gerard informatie nodig had uit het Rijksarchief haalde François de gevraagde gegevens op. Op initiatief van Gerard hebben ze ook samen het jaarboek 'Van wat volk zijt gij' geschreven.

"Tijdens het maken van dat boek is mijn bewondering nog gegroeid. Wat een pen, wat een kennis! Het is grotendeels dankzij Gerard dat ik mijn weg leerde te vinden in de immense berg gegevens. Een andere historicus waar ik een grenzeloze bewondering voor heb is Herman Van Isterdael uit Okegem. Wat die aan hoog kwalitatieve werken heeft voortgebracht is onovertroffen. Nog nooit heb ik daar ook maar een kleine fout in ontdekt. Herman past immers de belangrijkste regel toe die mijn 'leermeester' Gerard me meegaf: altijd weer naar de bron!"

François had de smaak te pakken. Van het ene artikel kwam het andere. Er volgden ook enkele boeken, waaronder het volumineuze jaarboek uit 2005 '825 jaar kerk te Ledeberg'. De tijd die het maken van zo een publicatie vergt is echter enorm. Alle opgespaarde overuren spendeerde hij aan het uitpluizen van het Brusselse archief. Toen de provincie Brabant werd gesplitst werd het archief van de Vlaams-Brabantse gemeenten naar Leuven overgebracht. Dit was een tegenvaller voor François die het met een gezin met opgroeiende kinderen niet meer kon maken om wekelijks de moeilijke verplaatsing naar Leuven te ondernemen. De intensiteit van het schrijven is mede daardoor op een waakvlam komen te staan. Maar dat vlammetje blijft branden en de ambitie is er nog steeds. Een tafelspringer zal François nooit worden. Verwacht van hem geen spectaculaire uiteenzetting op een podium, maar laat hem rustig zijn opzoekwerk doen, zoals een monnik, in de beslotenheid van een studeerkamer of een zijvertrek van een of ander archief.

"Ik ben blij te mogen vaststellen dat er nu ook bij ons veel mensen oog krijgen voor de plaatselijke en de familiale geschiedenis. Ook de ongebreidelde mogelijkheden die de computer biedt zijn een grote vooruitgang. Daardoor worden ook jonge mensen aangesproken.

Ik weet nog zoveel verborgen schatten zitten zoals bv. in het OCMW van Brussel en het archief van de familie De Merode. Daar ligt nog een ganse akker gegevens over Pamel ondergespit. Documenten uit de 14de en 15de eeuw, in het Latijn of Oud Nederlands, in gotisch schrift, rommelig, onhandig of sierlijk geschreven, genoeg materiaal om een kanjer van een boek over te schrijven. Door mijn drukke baan moet ik noodgedwongen mijn passie voor de plaatselijke geschiedenis laten vallen, maar als ik ooit op mijn pensioen geraak, dan ga ik er zeker wat heviger tegenaan. Intussen zal ik dus maar af en toe met een 'stukje' over de brug komen".

Wij leven op hoop!

(WE)

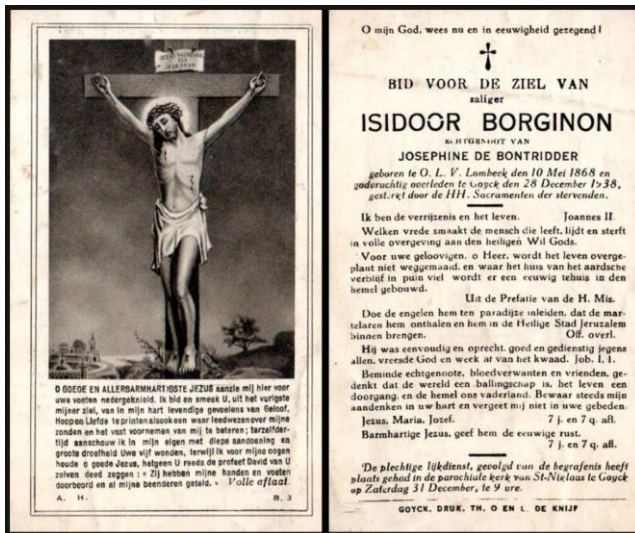
Wie graag het overzicht van de volledige publicatielijst van François De Neef wil hebben, sturen we dit graag toe na een seintje op rausa@skynet.be.

Uitsmijter

Dit nummer sluit Jan De Mont eens niet af met een verhaal, maar wel met een oproep. We hopen dat zijn boodschap aankomt en dat we ook van jou een reactie mogen ontvangen.

Met de suggestie van Dr. Proesmans (Knokke) in het achterhoofd om de lezers nog meer te betrekken bij ons tijdschrift en om van wal te steken met een werkgroep genealogie, de volgende suggestie. Eén van grote betrachtingen van Rausa is het digitaliseren van film -, klank - en beeldmateriaal.

Hieronder valt ongetwijfeld ook de taak om bidprentjes en overlijdensbrieven te archiveren. Zeker voor wie aan stamboomonderzoek of algemene familiekunde wil doen zijn deze drukwerkjes een belangrijke bron van informatie én tegelijk aanvullende en decoratieve illustratie van een stamboom. Het belang van het archiveren en het opslaan van deze gegevens is niet te onderschatten.

Voor sommigen onder ons zijn deze documenten misschien alleen maar een verre herinnering aan een grootouder, voor anderen een warm souvenir van een veel te plots afscheid van hun kind, zus of broer. Het belang van het verzamelen en het bewerken van de gegevens in een digitaal bestand mag men in geen geval minimaliseren. Daarom beste lezer, deze oproep, geef ons de kans jouw relieken te verwerken zodat deze in de toekomst voor iedereen beschikbaar zijn.

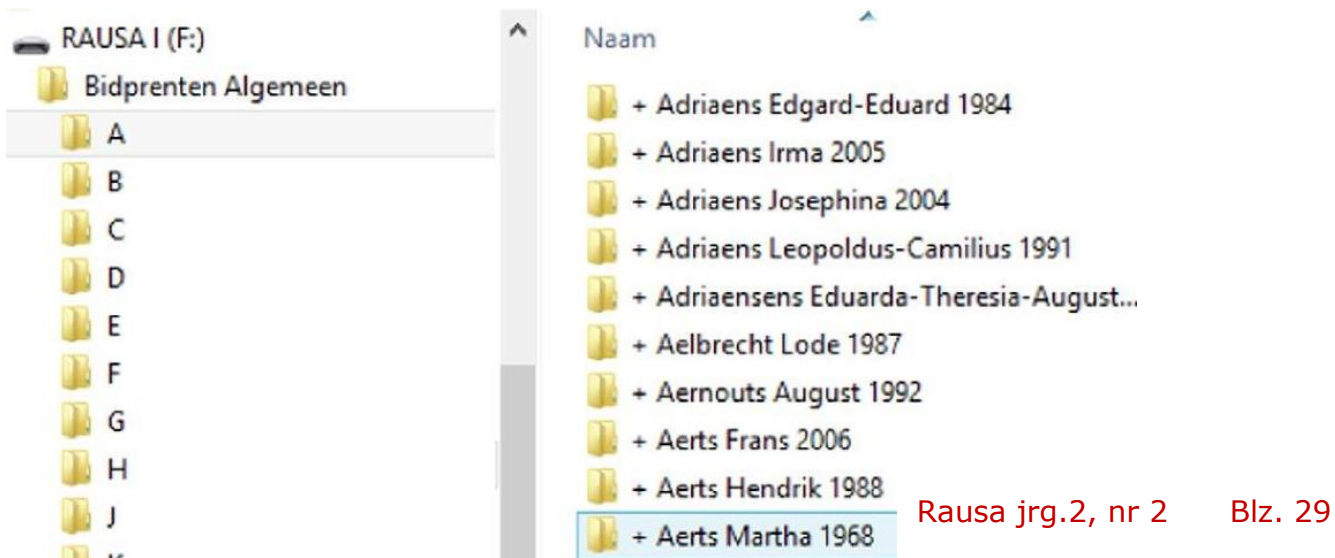
Een telefoontje (054 32 33 64) of een bericht naar rausa@skynet.be of naar jan.de.mont1t@telenet.be, en wij doen al het nodige.

Uiteraard behandelen wij deze documenten met veel zorg en respect. Vervolgens worden de gegevens verwerkt en zullen zij te raadplegen zijn in onze Erfgoedkelder (GC Het Koetshuis, Strijtemplein 15, Strijtem). Daar houden we elke eerste zaterdag van de maand opendeur van 9 tot 12 uur. Maar er kan gerust ook op een ander ogenblik een afspraak gemaakt worden. De bezoeker krijgt daar de mogelijkheid om de geraadpleegde prenten en gegevens op een digitale drager (USB) te kopiëren. Tegen deze zomer hopen we de verwerkte informatie ook op onze web www.rausa.be te kunnen plaatsen, zodat je zelfs vanuit je gemakkelijke zetel de gegevens kan opvragen.

En nu maar hopen op jullie massale reacties!

Jan De Mont

Naam	Voornaam	Geboren	Geb plaats	Overlijden	Plaats Overlijden	Man/Vrouw/Ouders
Tavernier	Celesta-Coleta	13/04/1889	Welle	27/01/1946	Denderhoutem	Charles Mylaert
Thewissen	Didier	21/04/1972	Halle	19/05/1998	...	Verloofde van Julie Dony
Tielemans	Willy	2/05/1928	O.L.Vr. Lombeek	16/06/2003	Ternat	Simone Heremans
Tielemans	Maurits	27/12/1941	O.L.Vr. Lombeek	5/02/1998	O.L.V. Aalst	Magda Van Cutsem
Tielemans	Louisa	5/08/1907	O.L.Vr. Lombeek	21/12/1999	Ninove	Frans Van Zeebroeck
Tielemans	Paul	24/02/1944	Pamel	12/12/2001	Jette	...
Tielemans	Richard-Jozef	7/10/1915	O.L.Vr. Lombeek	15/06/1984	NN Ninove	Jeanne Borguinon
Timmermans	Marcel	28/04/1827	Pamel	12/01/2011	O.L.V. Asse	Julienne Mattens
Timmermans	Simone	3/02/1945	Schepdaal	25/01/1996	Roosdaal	André De Bolle
Tondeurs	Maria-Joanna-Alicia	29/01/1882	Pamel	17/01/1931	Pamel	Dokter César Roosens
Tondeurs	Jeanne-Charlotte	31/05/1889	Pamel	18/11/1929	Pamel	Celebs
Tondeurs	Franciscus	16/08/1838	Pamel	16/09/1907	Pamel	Angelina Rooseler
Torck	Marleen	11/01/1956	...	8/04/1980	...	Jos Dhondt
Torrekens	Irma	4/04/1916	Denderhoutem	31/07/1930	Denderhoutem	Jan-Baptist Torrekens x Begga De Leenheer
Uytenhove	Jozef	27/10/1904	Pamel	24/07/1956	Pamel	Jeanne Van Vreckem

Strijtem • 15u
Zondag 23 maart
**Opening
herstelde kapel
Heidestraat**

**Samenkomst aan
Kapel OLV Halle en Sint-Antonius
Heidestraat, Strijtem (Roosdaal)
Parkeren aan Koetshuis**

Meer informatie
Frans Van Elsen, Marc Van Den Berge
Conservators 'Groten Bosch' • Natuurpunt
marc_vandenberge@skynet.be

“Als Antoine geneest, bouw ik hier een kapelletje”, zo beloofde vader Willem Van Elsen in 1924. De kapel raakte in verval maar exact 90 jaar is ze opnieuw volledig gerenoveerd.

Natuurpunt Roosdaal, Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, gemeente Roosdaal en familie Van Elsen nodigen je graag uit op de **feestelijke opening van de herstelde kapel** aan natuurgebied 'Groten Bosch' van Natuurpunt.

Nadien krijg je een drankje aangeboden in het Koetshuis.

Met steun van gemeente Roosdaal en Provincie Vlaams-Brabant.

PROVINCIE VLAAMS BRABANT